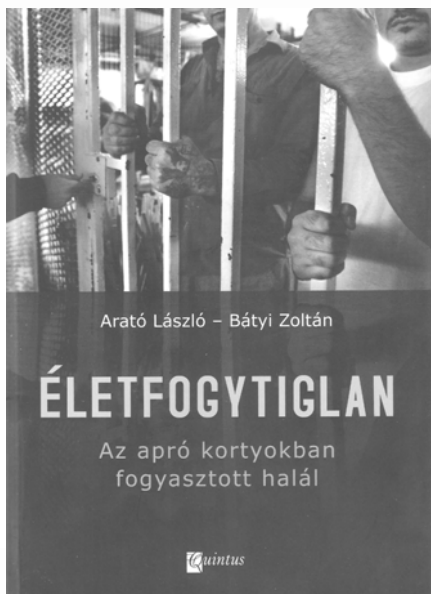

Bozó Bea

Az „Életfogytiglan. Az apró kortyokban fogyasztott halál” című könyvről

Bátyi Zoltán és Arató László második alkalommal írt könyvet a Csillagbörtönről. A Quintus Kiadó gondozásában megjelent új kötet betekintést nyújt a harminc, negyven év múlva, vagy a soha nem szabaduló elítéltek életébe, látletet ad bűncselekményükről, a börtönéletről, a szabadulásról. A könyv országos sajtóbemutatóját 2009. december 1-én tartották meg a Szegedi Fegyház és Börtönben.

A kötet a rácsok mögötti világba vezeti az olvasót, ugyanakkor – a börtönélet és a műben megszólaló életfogytiglanra ítélt fogvatartottak bűncselekménye mellett – részletes ismertetést ad a tényleges életfogytiglani szabadságvesztés jogi hátteréről és annak előzményeiről is.

A szerzők – a főtéma felvezetéseként – az utolsó magyarországi halálra ítélt, az 1988. július 14-én kivégzett elítélt, Vadász Ernő bűncselekményéről adnak hiteles képet, illetve felvázolják a halálbüntetés honi történetét a középkortól a legújabb korig. Ezt követően egy – a hatvanas években történt – gyilkosságsorozat eseményeit idézik fel, amelynek során nőket öltek meg Martfű környékén. Az első gyilkosság után halálra ítélnék egy embert, akinek a büntetését később a bíróság átváltoztatja életfogytiglani börtönbüntetésre, de a szörnyű cselekmények folytatódnak a térségben. Csak tíz év múlva kapják el az igazi gyilkost. A Csillagban eközben tíz évet ült ártatlanul egy ember, aki nem kapott kárpótlást, és az élete tönkrement. Bátyi Zoltán és Arató László azért adott hangsúlyt ennek a történetnek, mert napjainkban egyre többen szorgalmazták a halálbüntetés visszaállítását.

A Szegedi Fegyház és Börtön részletes históriája után interjúkat olvashatunk. A kötet készítői az elítéltinterjúk sorát az első olyan lakásmaffia-ügy elkövetőjével kezdik, aki társaival két sértettet kifosztott, és megölt. Egy másik, negyven évre ítélt börtönlakó a következőket mondta a szerzőknek: „... jobban jártam volna, ha felakasztanak, ugyanis az életfogytiglani börtön nem büntetés, hanem megtorlás, sokkal keményebb, mint a halálbüntetés”. Majd egy olyan fogvatartott portréja rajzolódik ki előttünk, aki öt éve a festésnek szenteli minden napját, pedig előtte rengeteg fegyelmi vétséget követett el a börtönben.

Ezután egy „elméleti” rész járja körül a tényleges életfogytiglani szabadságvesztés témakörét. Mint ismeretes: a TÉSZ intézménye 1999 márciusa óta van érvényben. A kilencvenes évek elején-közepén mind brutálisabbá váló bűncselekmények hatására a közvélemény szinte kikényszerítette: emeljenek be a Büntető törvénykönyvbe egy olyan paragrafust, amely lehetőséget teremt arra, hogy a legveszedelmesebb bűnözőket örökre börtönbe zárják, véglegesen izolálják a társadalomtól. A TÉSZ-ről szóló fejezetben ügyvédek, bírók, egykori igazságügy-miniszterek mondják el véleményüket. E büntetés megítéléséről megoszlanak a vélemények. Dr. Nagy Ferenc szegedi jogászprofesszor szerint „a TÉSZ nem egyeztethető össze az emberi méltóság elvével, ebből következően az embertelen, kegyetlen büntetés tilalmával sem, de a magyar büntetés-végrehajtási szabályozással sem.”

A szerzők könyvükben bemutatják a Szegedi Fegyház és Börtön harmadik emeletén elhelyezkedő hosszúidős speciális rezsimet, vagyis a HSR-körletet, ahol a legtöbb tényleges életfogytiglani szabadságvesztésre ítélt elkövető tölti napjait – a jelenlegi törvények szerint élete végéig. A börtönszleng szerint „fektetett nyolcasok” körletének nevezett részlegen az ott töltött időt így jellemezi az egyik fogvatartott: „Itt minden adott ahhoz, hogy nyugalomban töltsük el napjainkat, hozzánk nem jut el a börtön zaja, idegesítő nyüzsgése sem. Halálkörlet? Nem így érzem.”

Ezt követően széles körképet kapunk arról, hogy külföldön „milyen vastag a börtön fala”. Számos ország, de főként az Amerikai Egyesült Államok és az európai államok példáján követhetjük nyomon, máshol hogyan bánnak a legveszedélyesebb bűnözőkkel. Ebből leszűrhető: a világon nagyon kevés olyan ország van, ahol bizonyos idő eltelte után, ne lenne lehetőség a feltételes szabadsábra helyezés kezdeményezésére. A nemzetközi kitekintést néhány tényleges életfogytiglani szabadságvesztést töltő elítélt portréja követi.

Az utolsó fejezet a „rabszobrászokról” szól. A pszichológus, a börtönorvos, a nevelő, a biztonsági szakember, a körletfelügyelő, a sajtóreferens, a börtönlelkész, az elítélteket foglalkoztató kft. igazgatója beszél arról: vajon alakítható-e az ember a hosszú zártság évtizedei alatt? A kérdés nagy jelentőséggel bír, hiszen ma Magyarországon – 14 elítélt kivételével – minden börtönlakó szabadul egyszer, és nem mindegy, hogy az adott elítélt milyen „állapotban” lép ki az intézet kapuján, s miként fogadja vissza őt a társadalom.

A könyvben megszólaló pártfogó felügyelő szerint bármilyen hihetetlen, de aki életfogytiglani szabadságvesztésből szabadul, sok esetben hamarabb megtalálja azokat a kapcsolódási pontokat, amivel a szabad világhoz kötheti magát, mint a rövidebb ítéletű. E vélemény akár lehetne az „Életfogytiglan” című könyv zárógondolata is, azonban a szerzők utószó helyett egy olyan ember történetét „mesélik el”, aki még egyszer ölt. Számára a büntetés – tekintettel életkorára – valóban nem lesz más, mint „lassan csöpögtetett halál”.

A kiadványban szereplő fényképeket Schmidt Andrea, a Délmagyarország című napilap fotórovatának vezetője készítette.